

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

Лісового Андрія Васильовича

на дисертаційну роботу Папасюк Олесі Юріївни

«Особливості управління соціально-економічним розвитком сільських територій», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

1. Актуальність теми дослідження.

Соціально-економічний розвиток сільських територій є одним із пріоритетних напрямів державної політики України. Головними кроками до формування ефективної системи розвитку територій має бути мобілізація трудових, фінансових, матеріальних та організаційних ресурсів, посилення соціального захисту населення, відновлення соціальної інфраструктури, розвиток підприємництва, збереження екологічної стабільності. Особливої уваги потребує розвиток системи місцевого самоврядування в сільських територіальних громадах, врегулювання міжбюджетних відносин, більш чіткий розподіл повноважень і ресурсів між владними структурами різних рівнів.

Разом з тим, на нашу думку, особливої уваги потребує питання запровадження практичних аспектів самоорганізації сільських громад, а також підвищення інвестиційної привабливості сільських територій.

2. Оцінка змісту та ступеню обґрунтованості наукової новизни, висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження.

Робота складається з 3 розділів, в яких дисертантка вирішує поставлену наукову проблему.

У першому розділі автором розглянуто та опрацьовано теоретичну частину щодо вивчення поняття «сільські території», проаналізовано законодавчо-нормативні акти та інші документи, що впливають на соціально-економічний розвиток сільських територій. Визначено та опрацьовано питання щодо методичних підходів до оцінювання ефективності розвитку сільських

територій, а також міжнародний досвід розвитку сільських територій в умовах децентралізації влади.

Другий розділ визначає стан та тенденції соціально-демографічного розвитку сільських територій, їх економічний потенціал на прикладі Вінницької області. Діагностика економічного потенціалу аграрного сектору Вінницької області довела, що для перспективного і стійкого економічного зростання необхідна активізація інвестиційної діяльності, запровадження новітніх технологій та розвиток аграрного кластеру.

У третьому розділі описано авторський підхід до удосконалення системи управління соціально-економічним розвитком сільських територій. Визначено пріоритетні напрями розвитку інвестиційної привабливості сільських територій та описано практичні рекомендації щодо удосконалення системи самоорганізації сільських громад, впровадження принципів децентралізації і об'єднання сільських громад.

Підкреслимо, що основне наукове завдання дисертаційного дослідження полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних засад особливостей управління соціально-економічним розвитком сільських територій, діагностиці економічного потенціалу аграрного сектору Вінницької області, удосконаленні існуючих та розробці інноваційних підходів до управління соціально-економічним розвитком сільських територій в контексті національної економіки.

Висновки автора сформульовані чітко та логічно, впливають з результатів дослідження. Вони відображають суть і новизну розроблених і представлених до захисту наукових положень та практичних рекомендацій.

3. Наукова новизна отриманих результатів.

Основними результатами, що мають наукову новизну і характеризують *особистий висок автора*, є:

- отримали подальший розвиток економічний зміст та сутність поняття «сільські територіальні утворення», під яким слід розуміти елемент

національної економіки з належним йому економічними ресурсами, формами організацій виробництва та створеним продуктом, в структурі якого переважає продукція сільського господарства, що формується на засадах самоуправління (підрозділи 1.1, 1.2);

- удосконалено організаційну структуру формування аграрного кластера (на прикладі Вінницької області) як важливої складової соціально-економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності регіону, ефект якої полягає у збільшенні виробництва сільськогосподарської продукції, створенні додаткових робочих місць, залученні інвестицій, підвищенні рівня освіти та кваліфікації працівників (підрозділи 2.2, 2.3);

- обґрунтовано механізми управління сільськими територіями в контексті національної економіки шляхом побудови інформаційної мережі для органів місцевого самоврядування, підготовки і перепідготовки муніципальних консультантів (через дорадчі служби), залучення місцевого населення і представників бізнесу в процесі прийняття рішень та стимулювання діалогу і налагоджування партнерських відносин у досягненні спільної мети (підрозділ 3.1);

- запропоновано інноваційний підхід до управління соціально-економічним розвитком сільських територій на основі самоорганізованої управлінської моделі та інноваційної спрямованості на самодостатність громад шляхом формування інвестиційної системи, залучення позабюджетних джерел фінансування та розвитку аграрного кластера (підрозділи 3.2, 3.3);

- обґрунтовані напрями відтворення кооперативного руху на селі, що на відміну від існуючих, передбачають комплексну реалізацію таких заходів: вдосконалення правового забезпечення діяльності малих форм господарювання і сільськогосподарських кооперативів; розвиток фінансово-кредитної підтримки малих форм господарювання і сільськогосподарських кооперативів; якісне поліпшення інформаційно-консультаційного обслуговування малих форм господарювання і сільськогосподарських кооперативів; вдосконалення механізмів використання державного, муніципального й іншого майна для

розвитку малих форм господарювання на селі; сприяння розвитку системи навчання та підготовки кадрів для малих форм господарювання і сільськогосподарських кооперативів (підрозділи 3.2, 3.3) :

- удосконалено складові стратегічного планування соціально-економічного розвитку сільських територій шляхом розробки стратегії розвитку села Агрономічне Вінницького району та створення генерального плану села, з метою отримання основного виду документації з планування території населеного пункту, призначеного для обґрунтування довгострокової політики органу місцевого самоврядування в питаннях використання і забудови територій (підрозділ 3.3).

4. Достовірність і практична значущість одержаних результатів.

Достовірність практичних розробок автора підтверджена відповідними довідками про впровадження в органах місцевого самоврядування, органах державної влади, громадських об'єднаннях, сільськогосподарських підприємствах, зокрема: Департаментом регіонального економічного розвитку Вінницької обласної державної адміністрації (довідка № 2763/1-1 від 15.10.2015 р.), Вінницькою обласною асоціацією органів місцевого самоврядування (довідка № 145 від 12.10.2015 р.), Агрономічною сільською радою Вінницького району Вінницької області (довідка № 376 від 15.12.2015 р.), Ільківською сільською радою Вінницького району Вінницької області (довідка № 177 від 29.10.2015 р.), СГБФОК «Промінь», с. Майдан (довідка № 15 від 20.04.2016 р.) та СГБФОК «Пролісок», с. Ільківка Вінницького району (довідка № 5 від 20.04.2016 р.).

Теоретичні розробки дисертаційної роботи використовуються в навчально-методичному процесі Вінницького національного технічного університету (акт від 25.03.2016р.), Національного університету біоресурсів і природокористування України (акт від 10.11.2015 р.).

5. Відповідність дисертації та автореферату встановленим вимогам.

Дисертація є самостійною науковою працею, яка містить отримані автором особисто результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання щодо удосконалення управління соціально-економічним розвитком сільських територій. Наукові розробки, висновки й пропозиції, що містяться в роботі, одержані автором особисто. Основний зміст дисертації викладено на 190 сторінках, що містять 19 таблиць, 37 рисунків. Робота має 5 додатків. Обсяг, структура та оформлення дисертації і автореферату в цілому відповідають встановленим вимогам щодо кандидатських дисертацій. Зміст автореферату відображає основні положення дисертаційної роботи. Автореферат є ідентичним дисертації за структурою та висновками.

6. Повнота викладу основних результатів у наукових виданнях.

Основні результати дисертаційної роботи викладено в 15 наукових працях, загальним обсягом 3,04 д.а., з них: 2 навчальних посібники (автору належить 1,09 друк. арк.), 7 статей у фахових наукових виданнях, зареєстрованих у міжнародних наукометричних базах даних (особисто автору належить 1,45 друк. арк.), 6 публікацій – за матеріалами конференцій (0,5 д.а.).

7. Дискусійні положення та зауваження за змістом дисертації.

Незважаючи на в цілому високу позитивну оцінку даної дисертаційної роботи, необхідно вказати наступні зауваження та дискусійні положення:

- дискусійною є пропозиція автора щодо введення нового поняття «сільські територіальні утворення», цілком достатньо загальноовизнаного поняття «група»;
- в підрозділі 1.3 автор обґрунтовує методичку оцінки ефективності соціально-економічного розвитку сільських територій і для цього пропонує ряд часткових індикаторів. Було б доцільнішим звести їх в якийсь один агрегований інтегральний показник оцінки розвитку сільських територій;

- в підрозділі 2.1 аналізується багато зайвої інформації, яка безпосередньо не стосується сільських територій Вінницької області, наприклад валовий регіональний продукт, заробітна плата в цілому по області, демографічні показники в цілому по Україні і т.д.

Але в цілому, ці зауваження є предметом дискусії і не впливають на загальний рівень науковості і новизни даної дисертаційної роботи.

Загальний висновок.

Дисертаційна робота Панасюк Олесі Юріївни на тему «Особливості управління соціально-економічним розвитком сільських територій» є самостійним, завершеним, логічним за структурою науковим дослідженням. Поставлену в роботі мету досягнуто, завдання розв'язані та висвітлені у заключних висновках.

Тема дисертації та подані в ній результати відповідають паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

За змістом та глибиною вирішення наукових проблем представлена дисертаційна робота відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України до кандидатських дисертацій, визначених пунктами 9, 11, 12, 13, 14 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів» від 24 липня 2013 року № 567.

Вважаю, що автор дисертації «Особливості управління соціально-економічним розвитком сільських територій» Панасюк Олеся Юріївна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор

А. В. Лісовий

